

Nieuwe wet vastgesteld

Het voorkómen van graafschade

In Nederland ontstaat zo'n 40.000 keer per jaar schade door graafwerkzaamheden. De geschatte directe schadepost is meer dan 50 miljoen euro. De onlangs vastgestelde Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten (WION) beoogt met een zorgvuldiger graafproces schades in de toekomst sterk te verminderen. Daarnaast kan ook een goede, vroegtijdige afstemming van beoogde ruimtelijke plannen en werkzaamheden in de ondergrond graafschades voorkomen.

Enrico van den Bogaard
Gemeentelijk Platform Kabels en Leidingen (GPKL)
Antoon Groot
Gemeente Amsterdam, Bureau Stadsregie
Michiel Wentholt
Gemeente Amsterdam, Bureau Stadsregie

Uitgangspunt van de WION (ofwel 'Grondroedersregeling') is dat de grondroeder (aannemer) zorgvuldig moet graven en de opdrachtgever daarvoor de gelegenheid moet bieden. Waar de WION harde wettelijke eisen stelt aan de informatie-uitwisseling, is de invulling van de wettelijke bepaling tot zorgvuldig graven bij de branche zelf gelegd. Het CROW heeft hiervoor in opdracht van het kabel en leidingoverleg (KLO), waar de branche en overheden zitting in hebben, richtlijnen opgesteld.¹ Er worden eisen gesteld aan het opdrachtgeverschap, de voorbereiding en de uitvoering van machinale graafwerkzaamheden. Dat betreft

¹ Richtlijn zorgvuldig graafproces - CROW art.nr. 250.

bijvoorbeeld heien, funderen, damwanden, grondverzet, bemalingen, aanleg van kabels en leidingen, bouwrijp maken en wegenwerk. De wet geldt dus niet alleen voor infrabedrijven, maar zeker ook voor bouwbedrijven die machinale werkzaamheden in de grond (laten) verrichten.

Gemeentelijke rollen

De gemeenten hebben in de ondergrondse ruimte meerdere petten op, die elk een gemeentelijke rol of belang vertegenwoordigen:

- grondeigenaar;
- ontwikkelaar van de stad;
- beheerder van het publieke domein;
- beheerder van de riolering, openbare verlichting en verkeersregelinstallaties;
- primaire zorgdrager voor openbare orde en veiligheid.

De gemeente is niet de enige partij met belangen in de ondergrond. De ondergrond is een verzameling van soms tegengestelde belangen. Alle partijen zijn gebaat bij een onafhankelijke arbiter. De gemeente, met al zijn petten, maar vooral als beheerder van het publiek domein, is de logische coördinator van activiteiten in de ondergrondse openbare ruimte. Deze rol wordt door de verschillende partijen als natuurlijk én wenselijk ervaren.

Vroegtijdige afstemming voorkomt onnodige kosten

Als coördinator moet de gemeente haar interne rolverdeling op orde hebben. De natuurlijke rol als coördinator gaat verloren als de gemeente haar pet 'kabel- en leidingeigenaar' laat meespelen bij het afwegen van alle belangen in de ondergrond. Scheiding van de interne rollen is essentieel voor de geloofwaardigheid.

Communicatie met netbeheerders is essentieel. Al tijdens de planvorming van stedenbouwkundige en infrastructurele werkzaamheden moeten wegbeheerder (vaak de gemeente, maar ook provincie, Rijkswaterstaat of waterschap) en netbeheerders tenslotte goed met elkaar samenwerken. Doen zij dit niet, dan kan dat leiden tot:

- het onnodig vaak uitvoeren van werkzaamheden, met alle faalkosten van dien;
- onnodige schade voor de maatschappij door verslechterde verkeersbereikbaarheid;
- onderbreking van voor de maatschappij vitale voorzieningen (gas, elektra, water en telecommunicatie);
- beschadiging van kabels en leidingen;
- degeneratie van de kwaliteit van de wegverharding.

Stuk voor stuk schades die te voorkomen zijn door een betere regie en tijdige afstemming van werkzaamheden en inrichting van de ondergrondse infrastructuur.

(Foto: gemeente Utrecht)

(foto: Rob van der Lingen)

Handreiking 'Proactieve regie in de ondergrond'

Om deze schade en hinder te minimaliseren, heeft het KLO besloten te werken aan betere samenwerkingsvormen en het versterken van de coördinerende en regiserende rol van de gemeente. Momenteel stelt het Gemeentelijk Platform Kabels en Leidingen (GPKL) samen met verschillende net- en wegbeheerders en uitvoerende partijen de handreiking 'Proactieve regie in de ondergrond' op. Hierbij gebruiken zij 'best practices' van gemeenten die al sturend zijn bij

het werken in de ondergrond. In Amsterdam bijvoorbeeld is er, onder voorzitterschap van de gemeente, een samenwerkingsverband van alle partijen die werken in de ondergrond. Onder de noemer Coördinatiestelsel Werken aan de weg, wordt de samenwerking in de openbare ruimte en hoe tijdens de werkzaamheden de stad bereikbaar blijft, besproken. In steeds meer steden worden dergelijke initiatieven ontwikkeld. De handreiking belicht ook de verschillende rollen van de wegbeheerder. De hoeder van het publieke domein is in dit verband de meest belangrijke pet.

Wat is GPKL?

De vereniging GPKL (Gemeentelijk Platform Kabels en Leidingen) is hét kennisnetwerk rond ondergrondse kabels en leidingen, voor en door gemeenten. GPKL wordt gevormd door enthousiaste en betrokken gemeenteambtenaren, werkzaam op het gebied van kabels en leidingen. GPKL kent een landelijke kerngroep die regelmatig bijeen komt, met daaromheen de overige leden en regioplatforms in ontwikkeling. Leden hebben toegang tot de digitaal beschikbare informatie, het forum op internet en andere maatwerkproducten.

GPKL heeft twee hoofddoelen:

- 1 de behartiging van gemeentelijke belangen met betrekking tot de ondergrondse infrastructuur van kabels en leidingen;
- 2 het verzamelen van kennis, ervaring en informatie en het bevorderen van de uitwisseling daarvan tussen de leden van de vereniging en partijen daarbuiten.

Met hulp van de handreiking kunnen betrokken partijen elkaar tijdig en beter informeren, zodat gemeenten (en andere wegbeheerders) de regierol rond de aanleg en het beheer van de ondergrondse infrastructuur beter kunnen waarmaken

WION én betere samenwerking

Het initiatief 'Proactieve regie in de ondergrond' komt niet rechtstreeks voort uit de WION. De WION is in het leven geroepen om de directe materiële schade aan kabels en leidingen te voorkomen. Proactieve regie is bedoeld om de financiële en maatschappelijke kosten door werkzaamheden terug te brengen, die door goed regie te voorkomen zijn. Maar of het nu de directe materiële schade betreft of bijvoorbeeld de schade van winkeliers omdat de straat weer eens openligt, het is allemaal graafschade. En dát valt onder de wettelijke doelstelling: het voorkómen van graafschade. <<

Om gemeenten op weg te helpen met de implementatie van de WION, organiseert GPKL op 10 juni het congres 'De WION - en wat nu?'. Lees het bericht onder 'Nieuws et cetera' in dit tijdschrift.

Websites

www.gpkl.nl
www.crow.nl
www.werkaandeweg.amsterdam.nl